

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Dva izveštaja o prolascima

Guy Debord

Guy Debord
Dva izveštaja o prolascima
1956.

Guy-Ernest Debord, „Deux comptes rendus de dérive“, *Les Lèvres*
Nues no. 9, Bruxelles, novembre 1956.
Preveo i priredio Aleksa Golijanin, 2015.
<http://anarhija-blok45.net1zen.com>

anarhisticka-biblioteka.net

1956.

Sadržaj

Dva izveštaja o prolascima	5
1. Susreti i problemi u uslovima kontinuiranog prolaska .	5
2. Prepoznavanje gradskih ambijenata pomoću prolaska .	9

sutna u prolasku, javlja uvek iznova, u uravnoteženom obliku, i da je taj razvoj neograničen. Kao program za naredne prolaskе, Debor predlaže direktnu vezu između centra Žores-Staljingrad (ili centra Ledu) i Sene, kao i istraživanje njenih zapadnih ogranaka. Volman predlaže prolazak koji bi počeo kod „Kafane bundžija“ i onda pratio kanal prema severu, sve do (Sen-) Denija i dalje.

1956.

Povezani tekst: Guy Debord, „Teorija prolaska“.

Dva izveštaja o prolascima

1. Susreti i problemi u uslovima kontinuiranog prolaska

Uveče, 25. decembra 1953, letristi Ž. I. (Žil Iven, Gilles Ivain, Ivan Ščeglov), G. D. (Gi Debor, Guy Debord) i G. L. (Gaetan M. Langle, Gaëtan M. Langlais), ušli su u jedan alžirski bar u ulici Ksavijea Privva (Xavier Privva), u kojem su proveli i celo prethodno veče i koji su već dugo zvali „kod Malajca Tome“, gde su zapodeneduli razgovor s nekim čovekom sa Kariba, od približno četrdeset godina, neobično elegantnim, u poređenju s redovnim gostima, koga su zatekli u razgovoru s K. vlasnikom lokala.

Čovek ih je, iz čista mira, upitao da „nisu slučajno u vojsci“. Pošto je dobio negativan odgovor, insistirao je da sazna „kojoj organizaciji pripadaju“. Predstavio se pod očigledno lažnim imenom, Kamij Ž. (Camille J.). Ono što je usledilo, bilo je krcato podudarnostima (adrese koje navodi, pitanja kojima je zaokupljen, upravo ona kojima su se njih trojica bavila te iste nedelje, njegov rođendan, isti kao i Ž. I.) i dvosmislenim frazama, koje su zvučale kao sračunate aluzije na *prolazak* (dérive). Najviše je, međutim, zapanjivao njegov sve veći delirijum, koji se vrteo oko ideje o hitnom putovanju – „neprekidnom putovanju“, kako je stalno ponavljao. Krajnje ozbiljno priča kako je po dolasku iz Hamburga potražio adresu bara u kojoj se upravo nalazi – svratio je u njega na trenutak, svideo mu se – ali, pošto ga nije prepoznao, zvao je ženu u Njujork da je pita za adresu. Pošto se ispostavilo da takve adrese nema u Njujorku, samo je zahvaljujući čistom slučaju opet naleteo na ovaj bar. Dolazio je sa

Orlija (aerodroma). (Nijedan avion nije već danima sleteo na Orli, zbog štrajka radnika obezbeđenja, pored problema zbog smanjene vidljivosti. G. D. je to znao jer je pre dve večeri došao iz Nice vozom, posle dva dana čekanja na tamošnjem aerodromu.) S pomalo tužnom sigurnošću, Ž. govori G. L. kako su njegove sadašnje aktivnosti iznad njegovih mogućnosti (dva meseca kasnije, G. L. će biti isključen iz grupe). Ž. predlaže letristima da se sutradan nađu na istom mestu i probaju izvršiti rum s „njegove plantaže“. Rekao je i kako će ih upoznati sa svojom ženom, da bi onda, ne obazirući se na očiglednu kontradikciju, rekao kako će od sutra „biti udovac“, zato što njegova žena kreće izjutra automobilom iz Nice.

Pošto je otišao, letristi se raspituju o njemu kod K. (koji inače ne zna ništa o njihovim aktivnostima), ali on ne može da im kaže ništa, osim da ga je jednom, pre nekoliko meseci, častio pićem.

Sutradan, Ž. dolazi na sastanak, sa svojom ženom, prilično zgodnom Karipkinjom, približno istih godina. Priprema izvrstan punč sa svojim rumom. Ž. i njegova žena na neki neobjašnjiv način privlače pažnju svih Alžiraca iz bara, koji su u isti mah oduševljeni i puni poštovanja. Nastupa neobično snažna halabuka, s nekoliko gitara odjednom, povicima, plesom. Ž. opet uspostavlja red, neočekivanom zdravicom u čast „braće koja ginu na bojnopolju“ (iako u tom trenutku nisu na pomolu nikakvi oružani sukobi, bilo gde, osim u Indokini). Razgovor dostiže nivo delirijuma od prethodne večeri, samo što ovog puta u njemu učestvuje i Ž-ova žena. Pošto je primetio da se prsten koji je Ž. nosio prethodne večeri sada nalazi na ruci njegove žene, G. L. tiho govori Ž. I, nadovezujući na sinoćni komentar, u kojem nije propustio priliku da prizove zombije i karakteristična znamenja tajnih sekta, „Vudu je promenio ruke“. Ž-ova žena to čuje i osmehuje se znalački.

Pošto je opet pričao o susretima i mestima koji provociraju njegove sagovornike, Ž. im saopštava kako ne zna da li će se ikada više videti, zato što su „možda prejaki za njega“. Oni ga uveravaju u suprotno. Pre nego što će se rastati, Ž. I. nudi njegovoj ženi adresu jednog prilično atraktivnog bara u Nici, pošto ona treba da

ra važna psihogeografska nagiba (kanal Marten, bulevar de la Šapel, ulica Obervilije, Urkski kanal),⁵ a verovatno i šire. U vezi s konceptom okretnice,⁶ Volman se priseća raskršća iz Kana, koji je 1952. označio kao „centar sveta“. To bi se svako moglo povezati s psihogeografskom privlačnošću ilustracija iz udžbenika za najmlađe učenike, na kojima su, s didaktičkom namerom, na jednoj slici, prikazani luka, planina, prevlaka, šuma, reka, nasip, rt, most, brod i arhipelag. Slike luka Kloda Lorena⁷ takođe imaju veze s tim postupkom.

Debor i Volman nastavljaju da hodaju ka severu, duž divne i tragične ulice Obervilije.⁸ Usput ručaju. Pošto su prošli bulevarom Makdonald do kanala Deni (Saint-Denis), idu njegovom desnom obalom, dalje na sever, zaustavljajući se, na duže ili kraće, u raznim barovima koje drže ljudi s barži. Odmah kod mosta Landi (Landy), odvajaju se od kanala, kod poznate brane, i u 6.30 predveče stižu u španski bar, koji tamošnji radnici zovu „Kafana bundžija“, u najzadnijem delu Obervilije, tačno preko puta mesta zvanog „Poljanče“ („La Plaine“), koje pripada opštini (Sen-) Deni. Pošto su još jednom prošli pored brane, tumaraju neko vreme Obervilijeom, kojim su noću prošli najmanje deset puta, ali koji im je po danu nepoznat. S prvim mrakom, odlučuju da prekinu ovaj prolazak, koji im više nije zanimljiv.

Pošto su kritički razmotrili celu operaciju, utvrdili su da bi za neki prolazak, koji bi krenuo iz iste tačke, bilo bolje ako bi išao pravcem sever-severozapad; da treba preduzeti veći broj sistematičnih prolazaka iste vrste, budući da je Pariz, iz tog ugla, ostao uglavnom neistražen; da se kontradikcija između slučaja i svesnog izbora, pri-

⁵ Ostale lokacije iz zgrade: boulevard de la Chapelle, rue d'Aubervilliers, canal de l'Ourcq.

⁶ Plaque tournante: rotaciona ploča, odnosno, platforma, okretnica za lokomotive ili tramvaje.

⁷ Claude Lorrain, videti „Uvod u kritiku urbane geografije“.

⁸ U toj ulici je 7. XII 1952. zvanično osnovana Letristička internacionala (LI). Videti tekst „Konferencija u Obervilijeu“, u okviru izbora Veliki Potlatch.

sini. Uprkos toj nameri, ubrzo su skrenuli na istok i presekli gornji deo 11. arondismana, čiji karakter, usled bedne komercijalne standardizacije, predstavlja dobar primer odvratnog malograđanskog pejzaža. Jedini prijatan susret bila je prodavnica u ulici Oberkampf 160: „Charcuterie-Comestibles A. Breton“ (Delikatesna radnja A. Breton). Po dolasku u 20. arondisman, Debor i Volman zalaze u niz uskih uličica, koje ih onda, preko pustih placeva i duž vrlo zapuštenih niskih zgrada, vode sve do raskršća ulica Menilmontant i Kuron (Ménilmontant, Couronnes). Preko stepeništa na severnoj strani ulice Kuron dospevaju u mrežu uličica sličnih prethodnim, ali ojađenih zaista nesrećno pitoresknim izgledom. Njihovo napredovanje zatim skreće ka severozapadu. Između avenije Simona Bolivarova i avenije Maturena Moroa (Simon Bolivar, Mathurin Moreau), dospevaju na uzvišicu sa zamršenim spletom pustih uličica, užasno monotonih fasada (ulica Remija de Gurmona, ulica Edgara Poa, itd.) (Rémy-de-Gourmont, Edgar-Poë). Ubrzo posle toga, iznenada dospevaju na sam kraj kanala Marten (Saint-Martin) i neočekivano se zatiču ispred impresivne rotonde (kružnog zdanja) Kloda-Nikola Ledua (Claude-Nicholas Ledoux ili Rotonde de la Villette), prave ruševine, neverovatno zapuštene, čiji šarm, na jedinstven način, povećava uzdignuti luk pruge metroa, koja prolazi u neposrednoj blizini. Tu se prisećamo srećne anticipacije maršala Tuhačevskog (Mihail Tuhačevski, Tukhachevsky), prethodno navedene u jednom broju *Nadrealističke revolucije*,³ o tome kako bi lepota Versaja mnogo doprinelo kada bi se između palate i velikog bazena podigla neka fabrika.

Posle istraživanja terena, letristi osećaju da su u stanju da utvrde postojanje značajnog psihogeografskog čvorišta – sa Leduovom rotandom kao središtem – koje bi se moglo definisati kao celina Žores-Staljingrad (Jaurès-Stalingrad),⁴ otvorena ka najmanje četi-

³ Paul Eluard i Benjamin Péret, „Revue de la presse“, *La révolution surréaliste* 3, oktobar 1927, str. 64.

⁴ Linija metroa koja povezuje aveniju Žana Žoresa i Trg Staljingrad (Avenue Jean-Jaurès, Place de Stalingrad ili Place de la Bataille-de-Stalingrad).

ide tamo. Ž. hladno odgovara da je za to, nažalost, prekasno, pošto je otišla još jutros (?). Oprašta se govoreći kako je sada siguran da će se jednog dana ponovo sresti, „možda čak i na drugom svetu“ – čemu dodaje, „znate na šta mislim?“, što te reči lišava svakog traga mistike.

Uveče 31. decembra, u istom baru, u ulici Ksavijea Priva, letristi zatiču K. i redovne mušterije koje teroriše banda od desetak Alžiraca pristiglih sa Pigala, koji su okupirali mesto. Izgleda da su u neku vrlo mutnu priču umešani falsifikovani novac i hapšenje jednog od K-ovih prijatelja, u tom istom baru, pre nekoliko nedelja, zbog prodaje narkotika. Pošto je prva briga posetilaca da izmire račune ne mešajući u to Evropljane, pošto policija neće obraćati mnogo pažnje ako sve ostane među severnoafrikancima, i pošto im K. ne govori da odmah napuste bar, G. D. i Ž. I. provode veče pijući za šankom (za koji su posetioci smestili i jednu devojkicu koju su doveli sa sobom), pričajući neprekidno i vrlo glasno pred zanemalom publikom, na način koji samo pojačava opštu napetost. Malo pre ponoći, na primer, razmatraju ko će od njih morati da umre ove, a ko iduće godine, ili ponavljaju reči osuđenika na smrt, koji je trebalo da bude pogubljen u zoru prvog januara, „Evo jednog lepog početka godine“, uz razne druge šale, slične vrste, od kojih su sve sukobljene strane prebledele. Čak i pred zoru, kada je G. D. već mrtav pijan, Ž. I. nastavlja sam, u istom stilu, još nekoliko sati, sa sličnim uspehom. Jutro, prvog januara 1954. godine, počinje u istim uslovima, s mnogim pokušajima zastrašivanja i uvijenim pretnjama, nemoćnim da nateraju dvojicu letrista da napuste mesto, pre obračuna. Ovi, opet, nisu u stanju da dođu do bilo koga od svojih prijatelja telefonom, čija upotreba zahteva veliku smelost. Na kraju, s prvim mrakom, K-ovi prijatelji postižu kompromis sa strancima i mrzovoljno se razilaze, svako svojim putem (kasnije, K. usplahireno izbegava svako objašnjenje tog događaja, a letristi diskretno zaključuju da je cela stvar jedva vredna pomena).

Sutradan, kasno popodne, G. D. i Ž. I. odjednom shvataju da se nalaze nadomak ulice Vjel di Templ (Vieille du Temple) i odlučuju

da pođu tamo i ponovo posete jedan bar u toj ulici, u kojem je, pre šest nedelja, Ž. I. primetio nešto neobično: kada je ušao tamo, za vreme jednog *prolaska* u društvu P. S. (Patrick Straram), konobar ga je dočeka s nekim nemirnom u pogledu i upitao ga, „Sigurno bi hteo jedno piće?“, i pošto je dovio potvrđan odgovor, nastavio: „Nema više. Dođi sutra.“ Ž. I. je mehanički odgovorio, „Dobro“, i izašao napolje; P. S. je, iako zbunjen tom apsurdnom reakcijom, pošao za njim.

Ulazak G. D. i Ž. I. u bar odmah je ućutkao desetak muškaraca koji su pričali na Jidišu, sedeći za dva ili tri stola, svi sa šeširima na glavama. Dok su letristi ispijali nekoliko čaša alkohola za šankom, leđima okrenuti vratima, neki muškarac, takođe sa šeširima, uleteo je unutra, a konobarica – koju nikada ranije nisu videli – glavom im je pokazala da je to osoba kojoj bi trebalo da se obrate. Čovek je zgrabio stolicu, postavio je na metar od njih, seo na nju i počeo da im govori vrlo glasno i nadugačko, na Jidišu, tonom ponekad ubeđujućim, ponekad pretećim, a opet bez namerne agresivnosti, pri čemu, iznad svega, kao da nije ni pomišljao da ga ovi neće razumeti. Letristi su ostali ravnodušni; s najvećom mogućom drskošću gledali su u sve prisutne, koji kao da su zabrinuto očekivali neki njihov odgovor. Onda su otišli. Kada su se našli napolju, složili su se da nikad anisu videli tako ledenu atmosferu, u poređenju s kojim su oni gangsteri od sinoć izgledali kao jaganjci. Nastavili su s prolaskom, da bi kod mosta Notr-Dam primetili da ih prate dvojica muškaraca iz bara, kao u nekom gangsterskom filmu. U istom duhu, osetili su da sada moraju biti dosetljivi, da bi svojim progovornostima zavarali trag; nehajno su prešli most, da bi onda naglo skrenuli desno, na kej Ostrva de la Site (Île de la Cité), na kojem su se dali u trk, prošavši ispod mosta Pon-Nef (Pont-Neuf), sve dok nisu došli do trga Ver-Galan (Vert-Galant). Odatle su se vratili do Pon-Nefa, stepenicama skrivenim iza statue Anrija IV (Henry IV). Dvojica muškaraca sa šeširima su dotrčala ispred statue – verovatno u nameri da im preseku put do keja Orfevr (Quai des Orfèvres) (što je izgledalo kao jedini izlaz, ako ne znate za stepenice) – da

bi onda zastali, kada su ih ugledali. Dvojica letrista su krenuli ka njima i prošli pored njih, a da ovi, začudo, nisu reagovali nijednim gestom; produžili su pešačkom stazom preko Pon-Nefa, sve do desne obale. Tamo su primetili da ih ona dvojica opet prate i da se jedan automobil sa Pon-Nefa – s kojim su ona dvojica izgleda razmenjivali signale – očigledno uključio u poteru za njima. Ž. I. i G. D. su onda prešli preko keja Luvr, baš u času kada su prolaz preko njega dobila vozila, inače veoma brojna na tom potezu. Iskoristivši prednost tog manevra, žurno su prošli prizemljem robne kuće „La Samariten“ (La Samaritaine) i izašli na ulicu Rivoli, da bi se onda stuštili ka stanici metroa Luvr, gde su kasnije promenili voz na stanici Šatle (Chatelet). Nekoliko putnika sa šeširima delovalo im je sumnjivo. Ž. I. je bio ubeđen da mu neki muškarac sa Kariba, koji se zatekao blizu njega, šalje signale, koji su, po njemu, govorili da je ovaj emisar koga je Ž. poslao da ih zaštiti od iznenadnog napada neprijateljskih sila. Pošto su izašli na stanici Monž (Monge), letristi stižu do Montanj-Ženevjeva (Montagne-Saint-Geneviève),¹ preko pustog „Kontinenta Kontreskarp“ („Continent Contrescarpe“, Place de la Contrescarpe),² na koji se spušta noć, u atmosferi sve veće napetosti.

2. Prepoznavanje gradskih ambijenata pomoću prolaska

U utorak, 6. marta 1956, u 10 sati prepodne, G.-E. Debor i Žil Ž Volman našli su se u ulici Žarden-Pol (Jardins-Saint-Paul) i pošli na sever, s namerom da istraže mogućnost prolaska Parizom u toj vi-

¹ U svim ovim tekstovima, Debor izostavlja reč „Saint“ („Sveti“) iz naziva lokacija.

² Trg ili „Kontinent Kontreskarp“, kako su ga zvali letristi, pariski trg nadomak „sedišta“ Letrističke i kasnije Situacionističke internacionale, u ulici Montanj-Sen-Ženevjev 32. U istom broju *Les Lèvres Nues*, Debor je objavio tekst o tom mestu, „Position du Continent Contrescarpe“, tragom teksta koji je 1954. napisao Žil Iven (G. I., odnosno, Ivan Ščeglov), „Introduction au Continent Contrescarpe“.